

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

socialt - medicinskt:

ETT BRÅDSKANDE
ÄRENDE

D:r A. LABATT:

EFTERVÅRDEN ÄR DEN
STORA FRÅGAN

D:r TORSTEN BRUCE:

STENDAMMLUNGA OCH
LUNGTUBERKULOS

litterärt:

J. ANKER-PAULSEN
ELD - J. A. GÖTH
HENRY PETER MATTHIS

KORSORD - SCHACK
PATIENTERNAS SPALT

N:r 2 1939 (15 febr.—15 mars)

PRIS 25 ÖRE

Huvudkontor i Jönköping Fonder: 16.000.000 kronor

**BRAND-, ANSVARIGHETS-, GLAS-, INBROTTS-
OCH VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING**

samt de kombinerade försäkringsformerna

**Fastighets-
och Villaägareförsäkring**

...

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

TEGNÉR

NYA, MODERNA LOKALER

Tegnérgatan 1 - Stockholm

(hörnet Regeringsgatan—Roslagsgatan)

Tel. 11 70 00 - 11 70 01

Åhléns Blomsterhandel

Biblioteksgatan 5

Tel. 10 62 23 - 10 62 20

REKOMMENDERAS!

GÄVLE

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 G Ä V L E Telefon 29 68

— Utför allt inom branschen. Infordra offert. —

Kläder köpas billigt och bra

hos

JOHN A. SUNDKVIST

Hattmakaregatan 12

Arbetarbladets hus

GEFLE OMNIBUSSBOLAG

Telefon 577

TRAFIKERAR STRÖMSBRO—HILLE

Uthyr Turistbussar för längre och kortare turer

Begär prisuppgift

A. Sjöströms Mek. Verkstad & Stängselfabrik

tillverkar Grindar, Staket och Stängselnät, Räckan
och Byggnadsmiden.

Bl. a. levererat och uppsatt stängsel och grindar till
Selggrenska Sanatoriet.

Tel. 44 41. Adr.: Norra Hampiren, f. d. Olrogs, Gävle.

H. E. OLSSON

KÖTT-, FLÄSK- & CHÄRKUTERIAFFÄR

Brynäsgratan 23 G Ä V L E Rikstelefon 26 46

REKOMMENDERAS!

Färska varor.

Humana priser.

Alla bil- och motorreparationer

SÖDERLUND & LINDSTRÖM

G E F L E Tel. 32 59, 38 69

EDV. LINDBLOM

Drottninggatan 48 - Gävle

Telefon 16 11.

Allt i livsmedel.

**Prova Sambageriets
Knäckebröd N:r 1**

Telefon 15 72

Telefon 15 72

Trödje Mjölförsäljning

Tredje Tvärgatan 10 - Gävle

Telefon 38 96

Aktiebolaget

NYA BAGERIET

N. Rådmansgatan 29 - Gävle

TELEFON 20 16

REKOMMENDERAS!

BETALD ANNONSPLATS

EKLUND & KORSELL

ELEKTRISK VERKSTAD

Skutskärsgatan 2

G ä v l e

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

FEBR. 1939

Utkommer en
gång i månaden
2:dra årgången

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon: 41 39 99 · Postgiro 154420
Götgatan 83^{III}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
Götgatan 83^{III}, Stockholm

Ett brådskande ärende

Den väntade propositionen om ny tuberkuloslag framlades lördagen den 4 febr. för Riksdagens kamrar. Som vi redan i föregående nummer kunde meddela, skiljer sig K. m:ts förslag från Medicinalstyrelsens ursprungliga bl. a. därigenom, att bestämmelserna om tvångsinternering av tredskande bacillbärande lungsjuka helt strukits i propositionen.

Däremot har frågan om eftervården *icke* medtagits i lagförslaget. De Lungsjukas Eftervårdskommittés framställning hos förre socialministern, herr Gustav Möller, att i samband med lagförslaget "en allsidig utredning av frågan om nödvändigheten ur skyddssynpunkt av en effektiv och värdig form av eftervård för de lungsjuka utom ramen av vanlig fattigvård komme till stånd, därvid även möjligheten att genom samhällsingripande bereda de åsterställda lämplig sysselsättning övervägdes" har lämnats utan avseende.

Med anledning av denna framställning har nämligen herr Möller till statsrådsprotokollet anfört, "att de spörsmål, som beröras i oförmälda hemställan, torde icke böra erhålla sin lösning i en lagstiftning med sådant syfte som det, vilket ligger till grund för nu föreliggande förslag. Jag vill emellertid erinra, att berörda spörsmål höra till dem, vilka äro under övervägande inom den i detta ärende omnämnda, av svenska nationalföreningen mot tuberkulos anordnade utredning, som f. n. bedrivs under ledning av f. d. generaldirektören Hellström".

Vi ha förut framhållit som vår uppfattning, att frågan om ny tuberkuloslag ej borde lösas utan sammanhang med frågan om eftervården av de lungsjuka. Gentemot statsrådet Möller fasthålla vi fort-

farande vid denna ståndpunkt. Vi anse, att det ej kan vara ändamålsenligt att offra stora belopp på sjukdomens bekämpande i enlighet med lagförslaget och ändå ej komma till roten av det onda. Varje sunt tänkande människa måste inse och erkänna, att det nuvarande systemet, med stora kostnader för staten i form av sjukvårdsavgifter o. d. utan en effektiv eftervård, är skevt och förlustbringande för stat och samhälle.

Beträffande Nationalföreningens sociala utredning har det redan meddelats, att denna väntas kunna föreläggas *tidigast* 1940 års riksdag! Vi anse, att den dröjer för länge. Ifråga om eftervårdsfrågans lösning får ingen tid ytterligare försittas — här betyder varje dröjsmål inte bara pengar utan också — vad som är dyrbarare! — förspild folkhälsa.

Tidningen Ny Tid i Göteborg hade den 11 jan. med anledning av De Lungsjukas Eftervårdskommittés uppvaktning hos fattigvårdsinspektören en ledare om de lungsjukas eftervård. Efter att ha kommenterat Nationalföreningens sociala utredning skriver tidningen bl. a.:

"Kanske vore det därför lika bra att statsmakten tog problemet om hand och tittade på det. Vore det för övrigt ej ett spörsmål som kunde tagas upp vid årets riksdag? Ty här gäller det verkligen att handla raskt. Frågan har dryftats länge nog. Och om det gamla ordstävets om kon, som dör medan gräset gror, någonsin ägt tillämpning så är det i detta fall. De lungsjukas eftervårdsproblem förtjänar att granskas och det snart."

Det är endast att hoppas, att vår lagstiftande myndighet också skall inse detta!

J. S—n.

Tuberkulosdispensärens sociala uppgift

Tuberkulosdispensären i Stockholm har under de 30 år den existerat varit till ofantligt stor nytta. Genom dispensärens byrå är det möjligt för de obemedlade och mindre bemedlade erhålla fortsatt vård å konvalescent- och vilohem samt fortsatt behandling mot fri eller mot nedsatt avgift, ävenså kunna de erhålla bidrag i form av viss ranson mat, mjölk etc. Dessa bidrag ha hittills lämnats utan karaktär av fattigvårdsbidrag, något som ur social synpunkt måste anses vara av stor betydelse, skriver Soc.-Dem.

I dagarna har det emellertid framlagts ett förslag, vars verkningar, därest det bifalles, komme att betydligt ändra byråns fortsatta sociala verksamhet. Byråns sköterskor äro för närvarande överhopade med utredningsarbete, varför en arbetsteknisk omorganisation, möjligen innebärande någon ökning av personalen, torde vara nödvändig. Dispensärens läkare, dock med undantag av dess föreståndare, dr Kjellin, ha trott sig finna en lösning av denna fråga genom att till fattigvården helt hänvisa de klienter, vilka åtnjuta fattigvård eller kunna anses vara i behov av sådan. Då antalet uppgår till omkring 70 procent av hela klientelet skulle en sådan åtgärd avsevärt lätta sköterskornas arbete, enär utredningsarbete i motsvarande mån bortföll. Ekonomiskt betyder det endast att den del av anslaget, som av byrån användes för detta klientel, då komme att överföras till fattigvården. Ser man frågan ur social synpunkt komme en dylik lösning att medföra en avsevärd förändring. Vad som nu utgår i bidrag utan fattigvårds-karaktär komme då att bli ren fattigvård. Det kan även ifrågasättas, om ej därigenom byråns bidrag till icke fattigvårds-understödtagare då komme att få karaktär av fattigvårdsbidrag och till följd därav bleve en fattigvårdssak och icke en tuberkulosbyråangelägenhet. Men även om byrån i fortsättningen komme att handhava denna senare understödsuppgift, har dock genom att avkoppla fattigvårdsklientelet den sociala grund för dispensärverksamheten i Stockholm, som lades för 30 år sedan, betydligt rubbats.

Uppgivande av hittills följd princip innebär därjämte en åtgärd, som går i rakt motsatt riktning mot den vilken numera är vedertagen av regering och riksdag. Man måste därför på det bestämdaste varna för en dylik lösning.

Tuberkulosläkareföreningen har haft sammanträde på Serafimerlasarettet i Stockholm. Till ordförande valdes med. dr Gustaf Neander, till sekreterare dr B. Karth, till redaktör för föreningens förhandlingar dr Carl Löwenhjelm, till revisorer professor J. Tillgren och överläkare A. Westergren. Dr Neander höll föredrag om vår nya dispensärorganisation, dr E. Rietz om gruppundersökningarnas planläggning och

Konvalescentvården,

länge ett förbisett kapitel inom sjukvården, kräver ifråga om lungtuberkulosen en alldeles speciell uppmärksamhet, skriver Hälsingborgs Dagblad och fortsätter:

Denna sjukdom är ju i särskilt hög grad de fattigas gissel; armod, brist och försakelse gynnar uppkomsten därav. Och den, som tillfrisknat och får lämna sjukhuset och sedan tvingas att tillbringa konvalescenttiden under samma ogynnsamma förhållanden, blir mycket lätt ett offer för återfall.

Det är med hänsyn till dessa fakta *De Lungsjukas Eftervårdskommitté* nu uppvaktat Socialstyrelsen med hemställan om, att f. d. lungsjuka, som sakna egna medel, få så mycket i understöd, att de ej genom en för låg levnadsstandard utsätas för risken av återfall.

Tidningen har vänt sig till dispensärläkaren Arvid Björkman, Hälsingborg, för att få några lokala synpunkter på resultatet.

"I allmänhet är det fråga om arbetstillfällen", förklarar dr Björkman. "Under den period, som ligger mellan läkningen av tuberkulosen och det fullständiga tillfrisknandet, då krafterna återkommit, kan konvalescenten icke utföra något tungt kroppsarbete. Däremot vore han mycket hjälpt med ett lindrigare arbete. Skapandet av dylika möjligheter är enligt min erfarenhet det stora problemet inom konvalescentvården, och på den punkten kunde man nog göra en hel del, t. ex. genom att bygga upp en särskild organisation, som tog hand om konvalescenterna. Men förutsättningen härför är, att medel ställas till förfogande. Dispensärernas tillgångar måste ju till största delen tagas i anspråk för andra ändamål."

"Detta är", skriver "Ny Tid" i en ledare den 11 jan. med anledning av *De Lungsjukas Eftervårdskommittés* uppvakning hos Fattigvårdsinspektören, "något för statsmakterna att tänka på".

Det är så sant som det är sagt. Vare sig landsting eller primärkommuner äro lämpliga att belastas med denna nya uppgift.

Eftertryck av text och bilder i "Status" utan angivande av källan förbjudes!

genomförande i Stockholm samt docent E. Hedvall om centraldispensärernas arbetsuppgifter och arbetsmetoder. Meddelanden lämnades om nordiska tuberkulosläkareföreningens möte i Trondheim den 23—25 juni och om den internationella tuberkuloskonferensen i Berlin den 16—20 september i år samt om programmen för dessa möten.

Eftervården är den stora frågan

Förslag om dess lösning i Värmland framlagt av
överläkare Labatt i Arvika

**De Lungsjukas Eftervårdskommitté har tagit ett be-
hjärtansvärt initiativ anser doktorn**

D:r Arvid Labatt.

Överläkaren vid Värmlands läns centralsanatorium i Arvika, d:r *Arvid Labatt*, har för Värmlands läns landsting framlagt ett förslag till lösning av de lungsjukas i detta län eftervårdsfråga, då det gäller yrkesutbildning. Förslaget utmynnar i uppförande av ett arbets- och konvalescenthem vid sanatoriet för att patienter, vilka erhållit den vård, de behöva och därmed hava återvunnit den grad av hälsa, som i många fall är möjlig, skola beredas tillfälle till utbildning i för dem lämpliga yrken.

I skrivelsen, som av d:r Labatt välvilligt ställts till vårt förfogande, framhålles, att då det gäller de tuberkulosas och deras anhörigas vårdförhållanden, måste man länka på tre omständigheter: det förebyggande, det botande och det efterföljande arbetet.

Av dessa tre har Värmlands läns landsting under de gångna åren nedlagt stora kostnader på det förebyggande arbetet, som består i dispensärens omhändertagande av det uppväxande släktet, och har offrat stora summor på dispensärbarnhem, sommarkolonier och utackorderandet av späda och äldre barn samt dessutom under sista tiden låtit göra massundersökningar av alla Värmlands skolbarn.

Vad angår det botande arbetet har landstinget för många år sedan låtit uppföra ett stort centralsanatorium och senare utbyggt detsamma med en barnpaviljong; vid centralasarettet inrättat en tuberkulosavdelning samt låtit uppföra tuberkulossjukstugor i Kristinehamn och Säffle. Dessa sjukvårdsinrättningar hava under årens lopp mottagit i vård tusentals värmlänningar och hava säkerligen avsevärt bidragit till att numera tuberkulosen dels blivit tillbakaträngd dels att tuberkulosens form blivit mildare så att de plågosamma formerna av densamma strup- och tarmtuberkulos numera äro en sällsynthet.

Dessutom har landstinget med stora summor bidragit till ben- och ledgångstuberkulosens samt scrofulosens vårdmöjligheter vid kustsanatorier och andra anstalter.

Allt detta jämte bättre sociala förhållanden hava bidragit till att tuberkulosen blivit tillbakaträngd så, att numera vårdanstalterna inom länet utan väntetid kan mottaga de tuberkulösa, som där söka vård. Scrofuloshemmet i Sunne har kunnat stängas, och

skall länets dispensärnämnd, enligt vad det kommit till direktionens kännedom, ha för avsikt, att till årets landsting föreslå Uddeholms dispensärbarnhems nedläggande.

Det område där landstinget ännu icke ingripit är att bereda de tuberkulösa som utskrivits från anstalterna bättre möjligheter att för framtiden kunna bidra till sin försörjning. *Eftervården av de tuberkulösa är för närvarande den stora frågan, som väntar på sin lösning.*

Till 1926 års landsting framlade direktionen över Värmlands läns centralsanatorium ett förslag till uppförande av ett arbets- och konvalescenthem vid sanatoriet för att patienter, vilka erhållit den vård de behöva och därmed hava återvunnit den grad av hälsa, som i många fall är möjlig, skola beredas tillfälle till utbildning i för dem lämpliga yrken, då många gånger de ej kunna återvända till sina föregående yrken, som kanske äro för tunga för dem. Landstinget hänsköt frågan till tuberkuloskommittén, som numera är avvecklad.

Sedan dess har emellertid frågan om de tuberkulosas eftervård blivit allt mera aktuell, beroende på, att tuberkulosen antagit en mildare form och att vårdmöjligheterna med alla dess ingrepp nått högre teknik, vilket lett till att de sjuka ofta utskrivs från anstalterna i bättre tillstånd än vad som var fallet för några år sedan. *Detta ha patienterna själva insett, då de bildat "De lungsjukas eftervårdskommitté", som utgör en sammanslutning av alla svenska sanatoriets patientföreningar*, och till statsrådet och chefen för socialdepartementet i en skrivelse av den 11 november 1937 påpekat nödvändigheten av en effektiv och värdig eftervård, utom ramen av vanlig fattigvård, för att de i framtiden må kunna bidra till sin försörjning.

Detta är så mycket mera behjärtansvärt som sjukdomen i de flesta fall ej är självförvållad. Träder en utläkt tuberkulos ut i livet utan möjlighet att kunna skaffa sig en existens, faller han ju endast fattigvården till last. Vår tids sociala omvårdnad, som numera griper in på alla områden skulle erhålla ett gott handtag om de tuberkulösa efter sanatorievården finge verklig utbildning till ett yrke med vilket de sedermera skulle kunna försörja sig.

ALLT inom

Järnvarubranschen

A.-B. John Wall

STOCKHOLM

Mot bakgrunden av här framförda synpunkter har direktionen låtit arkitekten G. Birch-Lindgren, Stockholm, tillsammans med sanatoriets överläkare, d:r A. Labatt, uppgöra ett förslag till arbets- och konvalescenthem, något olika det som år 1926 förelades landstinget.

Inom denna byggnad, som direktionen har tänkt sig uppförd av reverterat trä, finnes plats för femtio patienter, en sjuksköterska och handarbetslärarinna, den enda personal, som behöver finnas inom anstalten, då patienterna skola utföra allt arbete själva. Flera arbets-salar böra finnas både för män och kvinnor. För män ha de tänkts förlagda till en särskild utbyggnad på anstaltens ena gavel och för kvinnor i vindsvåningen. Kvinnorna skola sysselsättas med sömnad, vävning etc. Männerna med snickeri, bokbinderi, skomakeri, måleri etc. och sommartiden med trädgårdsarbete. Däremot ej korgarbete, då detta skulle konkurrera med de blindas arbete.

Centraldispensärerna i Kopparbergs län färdigorganiserade. Den andra av Kopparbergs läns båda centraldispensärer har öppnats i Mora, och därmed är dispensärverksamheten i länet ordnad efter de nya linjerna. Den första dispensären startade den 23 mars i fjol i Borlänge.

Till platsen som den förste dispensärläkaren i Mora har antagits dr Carl Johan Bokström, Norköping, och dispensären i Borlänge förestås som bekant av doktor Erik Adler.

Förkyllning åstadkommer de flesta dödsfallen inom armén genom sina komplikationer, framhåller överfällläkare Oskar Nordlander i sin årsberättelse över sjukvården inom armén. Av de allvarliga komplikationerna är de vanligaste lunginflammation, som under de sista åren visat en bestämd tendens att öka såväl sitt absoluta antal som i dödsrisk. Under år 1937 inträffade sålunda ej mindre än 356 fall av lunginflammation inom armén — mot 184 året förut och dödsfallens antal var 44, d. v. s. över 12 proc.

Bland de vanligaste kassationsorsakerna vid besiktningarna av 20-åriga värnpliktiga under sist förflutna femårsperiod, kommer cirkulationsorganens sjukdomar, vilka i allmänhet inrymmer de organiska och nervösa hjärtfelen. Sedan följer nerv- och sinnessjukdomar, sammanslagna till en grupp. I tredje rummet följer så tuberkulosen, som av här angivna sjukdomar i dödlighetshänseende givetvis är den för individen mest hotande.

Majblommehemmet i Uddevalla jubilerar. Majblommehemmet i Uddevalla firade den 20 jan. 40-årsjubileum och jubiléet hugfästes med en högtidlighet i hemmets matsal. Programmet omfattade bl. a. tal och sång, varjämte förfriskningar intogos. Därjämte avtäcktes en tavla av originellt slag. Det var en pendang till den förut i hemmet varande tavlan av majblommor från de senaste tio åren och hade förfärdigats av syster Elsa samt hr Bror Eliasson, som även var inbjuden som gäst vid festligheten, och vilka båda blevo föremål för komplimanger och livliga hyllningar för sitt originella verk. Den första tavlan föreställer Majblommehemmet och är gjord av 5,000 små majblommor. Den nu avtäckta tavlan återger en blomsteruppsats i en vas och har gjorts av 5,200 majblommor.

Vid hemmet ha hittills vårdats 474 patienter och av dessa äro 157 så återställda att de åter kunnat börja arbeta.

De lungsjukas förening i Norrköping har vid allmänt sammanträde uppsatt på förslag till lotteristyrelse för innevarande år hrr G. Malmqvist och Ernst Eriksson samt fröken Lisa Andersson.

På grund av bristande utrymme har en del text — bl. a. "Från vår horisont" — måst överstå till nästa nummer.

FALUN

~ Bennströms Lämpor ~

Stendammlunga och lungtuberkulos

Av D:r Torsten Bruce

Att inandad damm kan medföra skador och sjukdomar i lungorna, har varit känt sedan antikens dagar. Innan ännu läkarna förfogade över vår tids förfinade undersökningsmetoder, var det emellertid vanligt, att sjukdomarna stendammlunga och lungsot sammanblandades med varandra. Så har även förhållandet varit i vårt land. När Carl von Linné på 1730-talet besökte Orsa, lade han märke till, att sandstenssliparna där redan vid unga år voro svårt ansatta av lungsjukdomar. Han var visserligen av den uppfattningen, att det var det fina sandstensmjölet, som skadade lungorna, men den sjukdom, som uppkom, tolkade han som en lungsot. Ännu i slutet av 1800-talet, när Skara domkyrka reparerades, ansågs det vara lungsot, som drabbade alla de vid reparationerna sysselsatta stenarbetarna, vilka sjuknade med hosta och andfåddhet. Sedan generationer tillbaka går den yrkessjukdom, som porslinsmakare på äldre dagar ådraga sig, under benämningen porslinsmakarlungsot.

Det är först medicinens starka utveckling under det sista halvsekle, som skapat fullgoda möjligheter att skilja mellan stendammlunga och lungtuberkulos. I första hand är det genom upptäckterna av tuberkelbacillen och röntgenstrålarna, som dessa betingelser ernåtts. Vår tids läkare bereder det vanligen inga större svårigheter att avgöra, huruvida stendammlunga eller tuberkulos föreligger.

Är det då en vanlig företeelse, att dessa båda sjukdomar slå sig ner i samma lungor? Utgör den ena sjukdomen en god jordmån för den andras utveckling? Detta är frågor, som den moderna medicinen ägnat intresserad uppmärksamhet.

För en del år sedan framkastades den åsikten, att lungsot kunde läkas, om en lindrig stendammlunga finge tillfälle utveckla sig. Vid stendammlunga bildas nämligen ärrvävnad i lungorna, och dessa ärr förmodas kunna inkapsla lungsotshärdarna. Det byggdes t. o. m. på sina håll dammkammare, där de tuberkulösa fingo sitta och inandas finfördelat kvartsdamm. Förhoppningarna om god verkan av denna behandling gäckades emellertid fullständigt.

I stort sett är numera i stället den åsikten rådande, att om de båda sjukdomarna samtidigt ha säte i lungorna, utsikterna till hälsa äro ogynnsammare. I många industrier anses stendammlungan bana vägen för tuberkulosen. Denna uppfattning är på sina håll utomlands fullständigt förhärskande. I t. ex. guld- och diamantruvorna i Sydafrika är stendammlungan som sådan ej så fruktad, men den gynnar i hög grad uppkomsten och utvecklingen av lungsot och kan därigenom bli ett svårt gissel. Även i många europeiska industrier är stendammlungan av samma orsak ett besvärligt problem.

Hur gestalta sig förhållandena i vårt eget land?

Är lungsoten även hos oss en trogen följeslagare till stendammlungan? Jag har icke intryck av att så skulle vara förhållandet. Visserligen vågar jag icke bestrida, att ett insjuknande i tuberkulos är något vanligare bland stendammsjuka individer än hos övrig befolkning i vårt land, men någon bestämd uppfattning, att så skulle vara fallet, har jag icke.

Varpå beror det då, att i vårt land lungtuberkulosen griper mindre omkring sig bland individer med stendammlunga än utomlands? Den viktigaste orsaken är säkerligen den lyckliga omständigheten, att tuberkulosen för närvarande är stadd på stark tillbakagång i landet. En annan omständighet, som likaledes måste verka i gynnsam riktning, är det obestridliga faktum, att vår arbetarbefolkning står på en socialt, hygieniskt och ekonomiskt högre standard än motsvarande befolkningslager i de flesta andra länder. Slutligen och kanske icke minst viktigt är, att stendammlungan i våra svenska industrier utvecklas och fortskrider ganska långsamt. I ett par små inhemska företag, där svår stendammlunga uppträtt efter relativt kort tid, 5—10 år, har det varit påfallande, att lungtuberkulosen krävt många offer. Men där stendammlungan behöver 20—30 år för att ge sig tillkänna, har jag icke kunnat finna, att tuberkulosen härjar svårare bland de stendammsjuka än hos andra.

Om likväl lungsot tillkommer som komplikation till stendammlunga, behöva utsikterna för den sjuke dock icke vara absolut dåliga. Tuberkulosen brukar i dessa fall fortskrida mycket långsamt, kanske t.o.m. långsammare än den okomplicerade lungtuberkulosen vanligen gör. Det är först sent, som allmänbefinnandet blir påverkat. Även i fall, där kaverner utvecklats, kan det mången gång bereda mycket stora svårigheter att påvisa tuberkelbaciller. Flera gånger har jag vid stendammlunga sett, att de förändringar, som måste tillskrivas den tuberkulösa komplikationen, klarnat upp samtidigt som den sjukets tillstånd även i andra avseenden förbättrats.

Visserligen kunna i Sverige arbetare i "dammiga" industrier drabbas hårt av stendammlunga, men det vill ändock synas, som om dessa arbetare skulle vara förskonade från att i högre grad ådraga sig en sådan allvarlig komplikation, som dock en lungtuberkulos måste anses vara.

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

800 operationer för lungtuberkulos. Svenska sanatorieläkareföreningen har för medicinalstyrelsen framhållit några riktlinjer för organiserandet av den kirurgiska behandlingen av lungtuberkulos. Det beräknas att minst 800 operationer av denna art skola komma till utförande inom landet varje år.

Operationerna synas kunna utföras på sanatorierna av särskilt anställda kirurger eller också kunna de äga rum på lämpliga lasarett, dit de olika fallen sändas från sanatorierna. Vidare förordas att statsbidrag bör kunna utgå till vissa lasarett, som efter remiss av sanatorieläkare mottar lungtuberkulosfall för större kirurgiska ingrepp. Ytterligare bör patient, som för operationen intas på sjukvårdsanstalt, beläget utanför eget sjukvårdsområde, ej vidkännas högre kostnader än om han vårdats på sjukhus inom eget sjukvårdsområde, varjämte han bör tilldelas resebidrag av statsmedel.

Till sanatorieläkare vid Kungshults sanatorium, Hälsingborg, har utnämnts t. f. sanatorieläkaren vid sjukhuset, dr Sture Brunk.

**Prenumerera på
Status 1939! Pris 5 kr.**

För detta pris erhåller Ni utan extra kostnad "Status" MIDSOMMAR- och JULNUMMER (n:r 6 o. 12), vilka annars kosta 1 kr. per st.

Lungsjuka

erhålla emellertid tidskriften för ett pris av 3: — kr. per år.

Till 1938 års prenumeranter och gynnare av vår tidskrift följer med detta nummer ett postgirokort för prenumeration 1939.

UPPSALA

Lucullus Matvaruaffär

Vaksalag. 21 - Uppsala - Tel. 59 57

Lucullus hemlagade mat rekommenderas. Beställningar å lunch, middagar och supéer emottagas.

BETALD ANNONSPLATS

HUGO W. PETTERSSON
Kött-, Fläsk- & Charkuteriaffär
Vaksalagatan 24 UPPSALA Tel. 15 07, 108

Parti

Minut

UPPSALA

Vängelsta Sjukhem

För nerv- och sinnessjuka

(under Kungl. Medicinalstyrelsen)

Adr.: Uppsala

Tel. Uppsala-Näs 3

E V E

margarinet till allt

köp ett paket och prova
½ kg. 80 öre

Konsum / Kooperativa

BYGGNADSFIRMAN O. ROSÉN

Eriksgat. 20 UPPSALA Tel. 20 83

- Ritningar och värderingar utföras -

Trycksaker - Räkenskapsböcker

Upsala Kontorsbokfabrik

Hannesplanaden 8 - Tel. 2601, 2602 (växel)

Helmer Gustafsons Bilsadelmakeri

S:t Persgatan 14. Tel.: verkst. 37 89, host. 34 71.

Automobiler omklädas, samt utför i övrigt allt för bilklädslar. Mottager skinn till sämskberedning.

K. F. EKS Smides- & Mekanisk Verkstad

Svarthäcksgatan 79

Telefon 19 88

Utför: Nitade och helsvetsade järnkonstruktioner, byggnads- och ornamentssmidan, cementblandare, elektriska svetsningar samt allt vad till yrket hör.

SVEA LINDSTRÖMS HEMBAGERI

Telefon 38 58

Järnbrogatan 36

Telefon 38 58

REKOMMENDERA S!

SÖDERBERGS SKOAFFÄR

Telefon 97

KUNGSÄNGSGATAN 22

Telefon 97

Välsorterat lager - Låga priser

UPPSALA SKRIVMASKINSAFFÄR

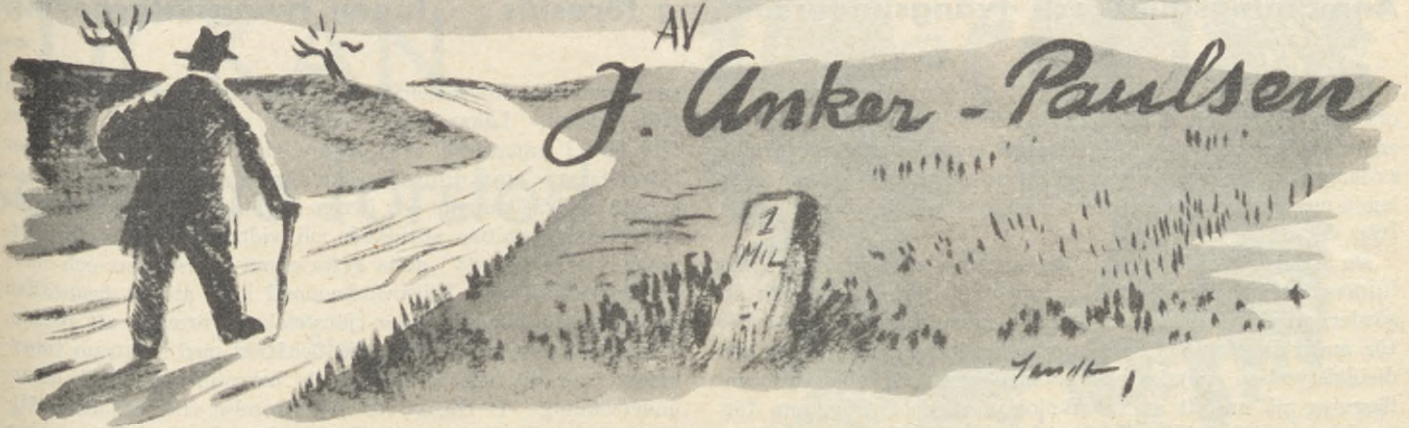
(G. Norling) - Dragarbrunnsgatan 47 - Tel. 52 32

Halda-Norden och Corona Skrivmaskiner.

Färgband, Carbonpapper, Dupliceringstillbehör m. m. Reparationer av alla slags kontorsmaskiner.

Garanterat välgjort arbete.

LOFFAR-KALLE

Gamle Kalle kommer loffende langs landeveiens diker,
mens han suger røyken i sig fra en rennesteins-sigar,
og han spytter og han harker, og det er, som øiet skri-
ker.

Han har ingen luft i brystet, nei saa tusan om han
har.

Heile brystet paa'n er æti op av hissige basiller,
disse helvetes tuberkler, som dom kaller for, jo visst.
Hør, det piper i hans luftrør, ja, det er som fugletriller
rundt et hjerte, som skal reise snart og slaar i siste
frisst.

Heile brystet mitt, sir Kalle, det er vandra vækk i
tæring,
og jag ætes op av smaadyr, som ei under sig ett skoft.
Men hvem tusan kan forklare slikt, att jeg skal gaa,
som næring
for de usle smaatingarna, som vill gjøre mig till
soft. —

Og han loffer trøtt langs veien med sin rypesækk paa
ryggen,
og i sækken har han brødbiter og flesk og kokespritt.
Blir han altfor trøtt, saa sætter han sig ner et sted i
skyggen,
tar en bit og skaaler bra og hett med lofferakkevitt.

Kvellen kommer, solen synker, Kalle søker sig et dike.
Det er gott, aa gaa paa loffen for en gammel rallar-
fan.

Skjønt det gjør saa vondt i brystet, att han gjerne
kunde skrike
faar han sove litt allikevel med hue mot en gran.

Og der drømmer han om ungdommen, om pikebarnet
Selma.

Herre Gud, for gilde dager, slette tid for gim og gøi,
da han laa og rak paa vegarna vid gamle Sulitjelma
og fik sove med sin liter i en stakk av kløverhøi.

Og nu sover gamle Kalle, lat ham sove, der han
ligger,
lat ham bare hvile hue mot en høireist skogens
gran.

Nu er Kalle bare gammel, nu er Kalle bare tigger,
men tilfor vid Sulitjelma var han skarpskodd rallar-
fan — — —

J. Anker Paulsen.
6

FÖRSLAGET TILL NY TUBERKULOSLAG

Anmälningssplikt och tvångsundersökning föreslås — Ingen tvångsinternering

Proposition har nu framlagts med förslag till tuberkulosförordning, avsedd att träda i kraft den 1 januari 1940 och att ersätta lagen från år 1914 om vissa åtgärder mot utbredning av lungdot. Förslaget bygger på det av medicinalstyrelsen framlagda men avviker, som vi förut meddelat, på åtskilliga punkter från detta.

De viktigaste nyheterna i förslaget äro att anmälningssplikt införes beträffande alla fall av tuberkulos och att skärpta åtgärder möjliggöras mot tuberkulos inom offentliga anstalter för undervisning. Däremot upptas i förslaget icke de av medicinalstyrelsen påyrkade bestämmelserna rörande tvångsinläggning på anstalt av tuberkulossjuka och i fråga om förhandskontroll beträffande fosterhem och fosterbarn med avseende på fara för tuberkulös smitta m. m.

I stora drag stadgas i den nya förordningen följande. Finer läkare anledning misstänka tuberkulos hos någon, som han undersöker eller behandlar, har han rätt att för vidare undersökning hänvisa patienten till vederbörande dispensär. Nytt fall av tuberkulos skall av läkare ofördröjligen anmälas till vederbörande dispensär och detsamma gäller då någon med

smittosam tuberkulos behäftad person utskriven eller frigiven från anstalt. Läkare vid dispensär skall, där så befinnes lämpligt i samarbete med läkare vid annan dispensär eller tjänsteläkare, utan dröjsmål söka föranstalta därom att erforderliga undersökningar och övriga åtgärder till förekommande av tuberkulossmittas spridande bli vidtagna samt i fortsättningen verka för att i detta syfte givna anvisningar och föreskrifter efterlevas. Hälsovårdsnämnd äger att på hemställen av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare förordna att person, som av läkaren misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, skall på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning. I fråga om mejerirörelse eller mjölkförsäljningsrörelse föreskrives att därvid icke må sysselsättas annan än den som styrkt sig icke vara behäftad med smittsam tuberkulos. Den som är behäftad med smittsam tuberkulos må icke tillträda anställning att sköta barn eller såsom amma.

Vad beträffar åtgärderna mot utbredning av tuberkulos inom offentliga anstalter för undervisning samt för vård och uppfostran av minderåriga stadgas i förordningen endast att k. m:t skall äga meddela bestämmelser i detta avseende.

Brev från Uttran

Patienternas sedvanliga julfest hölls i januari månad. Sanatoriet bjöd på kaffe med tårta. Ett uppskattat inslag i programmet var när ett tjugotal patienter under Husmors ledning, dansade polonäs. Denna gamla hederliga dans är vacker och intagande. Ringlekarna trädde sedan med liv och lust. Harris orkester, vilken svarade för musiken, visade sig vara en av de bästa. En gemytlig och trevlig orkester, som hade den unge sångaren Sten Hedin med sig. Han imiterade bl. a. på ett utmärkt sätt Max Hansen.

Gotter och frukt serverades i stenhallen, och till alla sängliggande utdelades påsar.

+

Den s. k. allmänbildningen har på ett glädjande sätt gripit omkring sig. Här på sanatoriet ha även tävlingar i den populära "sporten" ägt rum.

Tävlingen gick av stapeln under G. Hågghammars ledning. Det var fem lag som ställde upp, en från vardera avdelningen. Det var många svåra frågor, men de flesta var av det lättaste slaget. Karlén från 4:de avdelningen påstod således, att det var 1,000 meter på en mil!

Pojkarna från 5:te avdelningen visade sig vara de mest allmänbildade, dessa vann således en populär seger. I nämnd ordning blev sedan placeringarna, 5:te, 2:dra, 4:de, 1:sta och sist kom 3:dje avdelningen. Flickorna på 3:dje avdelningen skall nu inte vara ledsna, det var bara otur när de fick frågor som denna: Vem innehar världsrekordet i kulstötning? Det

är ju inte så gott för en flicka att hålla reda på gällande idrottsrekord. Det var i alla fall en rolig tävlan, som säkert kommer att upprepas.

Så ha vi haft tävlingar i schack och biljard. I turneringen i schack, vilken var arrangerad som utslagsturnering, segrade Tore Höglund från 5:te avdelningen med Nils Persson på 4:de på andra plats. Det var en god tävlan med många bra matcher. Biljardturneringen hade samlat inte mindre än 32 deltagare. Efter spännande och bra matcher kunde Vidar Karlsson från avdelning 2 lämna dagrummet som säker segrare. Platserna närmast besattes av Erlandsson, Eriksson och Berggren.

Priser för både schack och biljard komma att utdelas vid den av nöjeskommittén planerade maskeradfesten, som går av stapeln den 23 febr. Ett stort och festligt program utlovar nöjeskommittén vid detta tillfälle.

+

Julkalppskommittén vilken i år hade som ordf. Verner Olsson, kunde framvisa ett mycket gott resultat. Det blev en kärkommen julkalpp till var och en av patienterna. Ett tack passar jag på att framföra till denna kommitté för ett gott arbete.

Med dessa rader slutar jag med en hälsning och hoppas att vintern snart skall göra sitt intåg, eller kanske man hellre skall önska sig att våren snart är här! Backarna kring sanatoriet här ute lysa gröna och bara, så vi kanske får uppleva en vår i februari.

B. H.

FLICKAN

som inte förstod

För Status

av Eld

Hon var litet försenad, men bara några minuter hade ju gått. Ännu var det inte långsamt. Förresten hade han kunnat vänta hur länge som helst, om han blott vetat, att hon skulle komma någon gång. Det var roligt att vänta i en park, som var så ljus och vacker. Om fem minuter var hon säkert här och så skulle de luncha — på Rosenbad kanske eller på Royal. Vart hon ville gå, visste han inte, men han ägde 10 kronor och med den summan var man en furste, åtminstone för en lunch.

Omkring den svarta konungastaven lågo de fyra lejonerna med tassarna på var sin fotboll. På rabatten runt omkring prunkade röda kamelior, gula nejlikor och lila, starkt doftande heliotrop. Gräset var kortsnaggat och luktade varmt och vått. I sandhögen intill stojade några ungar och på en bänk satt en ensam, äldre dam med en vit virkning.

Han skrattade lågt för sig själv, som man skrattar, när man är ung och kär och så tog han några steg med spända muskler, riktiga hopp med svikt i vristerna. Han slutade tvärt, när den äldre damen lade ifrån sig virkningen och började se förskrämd ut.

Där kom hon. En vindpust vände trädskronornas lövverk, så att det ljusare kom utåt. Hela parken blev liksom ljusare, när hon kom. Han fann det helt naturligt och det var ju helt naturligt — bara en vind, som vände bladens ljusa undersida till! — Hon log mot honom och så gingo de bort tillsammans. Det lyste om dem och den äldre damen betraktade dem noga, när de passerade och tog belåten tag i sin virkning igen, medan hon nickade förnumstigt, som om hon plötsligt förstått något dunkelt.

De talade om arbetet — kontoret och verket — om kamraterna och semestern och tusen vardagliga saker, men de visste inte vad de talade om, och medan de talade, tänkte de båda på helt andra saker — men säkerligen båda på detsamma — och funno det dumt att tala om vardagen. De kände liksom allt, de inte vågade säga.

Solen lyste över Norrmalmstorg, men ur Berzelii parks dunkel dök en ruskig individ fram. På tio meters avstånd fäste den sin blick på honom och förde med en omedveten rörelse upp handen liksom för att lyfta sin flottiga mössa.

Ynglingen tvärstannade, medan flickan långsamt fortsatte. De båda unga männen stodo stilla mitt emot varandra.

— Henry, sade ynglingen tvekande, är det du?

— Visst tusan är det jag, mumlade den, som kallats Henry, men jag skall inte besvara dej nu. Din dam väntar.

— Hur har det gått till gamle kamrat? flämtade den andre.

Den sluskige svängde sin arm i en halvcirkel och ryckte trött på axlarna:

— Ingen plats efter bolagets krasch, inga vänner, som jag vågade söka upp, pantbanken och alla sorters tillfällighetsjobb, vräkt och utkörd. I förra veckan fick jag säga ved åt en fru och tjänade åtta kronor, men då hade jag levat nära en halv månad på kaffe och sovit ute eller på underliga härbärgen. Det tar på en: svälten och brandvakterna och det, att man bara träffar människor, som man inte kan tala med, som gå omkring i en värld, annorlunda än min.

Orden kommo i bubblande fart som från en människa som tigit länge.

— Men du hade ju kamrater, *vi* voro ju kamrater!

— Man ser så ut; man vill inte ser du! Och mannen strök med en genomskinlig hand över sitt vita ansikte liksom kunde han känna, hur avfärd han var.

— Och nu, just nu?! Hur har du det?

— Jag har inte ätit och sovit ordentligt på mycket, mycket länge, viskade mannen sakta.

Ynglingen tittade ner och medan han såg på den gamle vännens ena söndergångna sko och halvt undermedvetet uppfattade, att den försetts med ett snöre i stället för skorem, tänkte han på hur kort steget är från glad och mätt och aktningvärd till svulten och sparkad och utdriven och hur hissande fort det

kan gå för dem, som komma uppifrån och inte förstå att haka sig fast i fallet.

— Gubbe, sade han så helt plötsligt — det var ett tilltal, de ofta använt till varandra — gubbe lilla! Tag den här tian så länge och kom upp till mig i morgon i verket, få vi se, om inte jag kan hjälpa dig på något sätt. En kostym kan du få och mitt rum kan jag dela. Hej, so long, kom säkert! Och han vände och gick.

— Vem var det? sade flickan och hennes röst var litet nervös.

— Det var en gammal vän, sade ynglingen frånvarande och medan flickan förvånad betraktade honom, fortsatte han krampaktigt: — Du, nu kunna vi inte äta den där lunchen, tyvärr. Det var en gammal kamrat. Jag var tvungen att låna honom min sista tia.

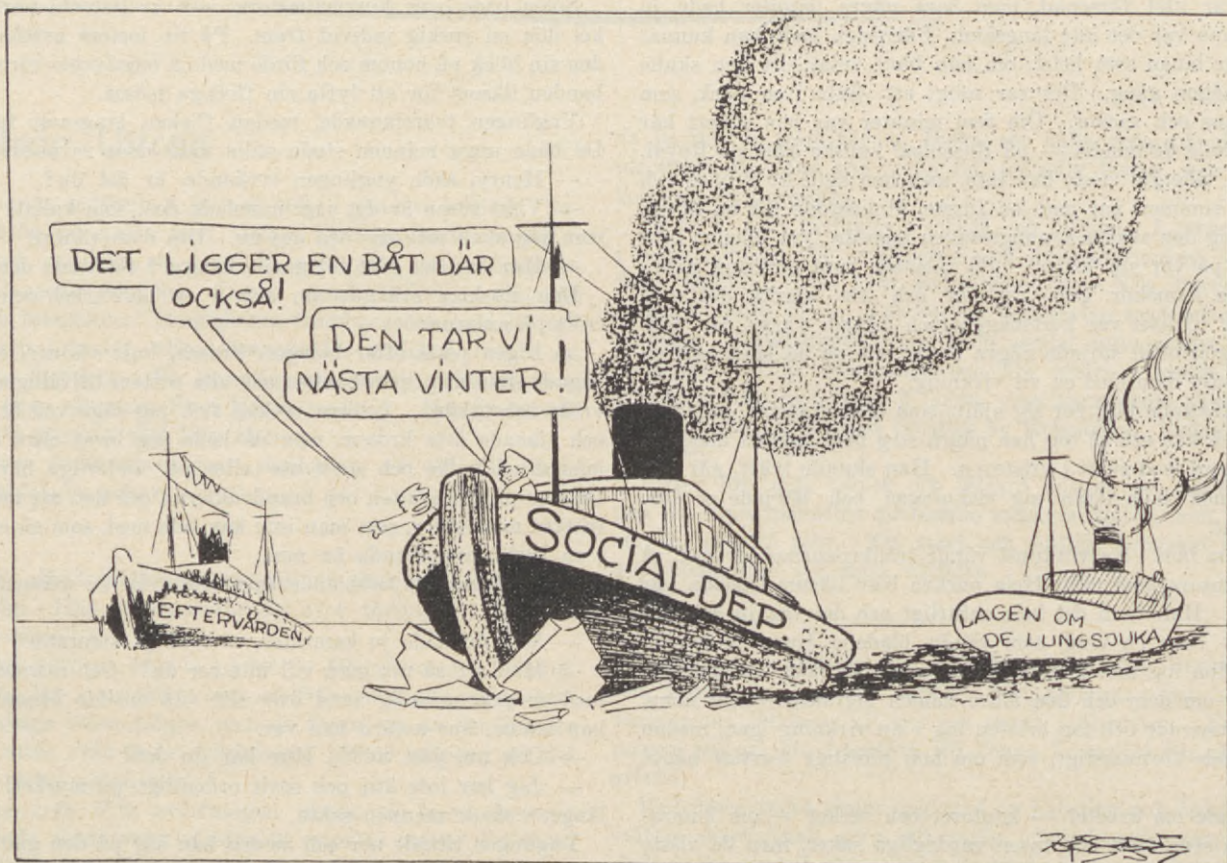
Han tyckte, att det följde en oändligt lång tystnad, innan flickan svarade någonting om, att då måste de väl låta bli.

De gingo vidare och pratade om vardagens alla ting och kombinationer av ting. Han hade en pinsam känsla av något upp-gjort mellan dem. Han tyckte, att det där besynnerliga tonande spelet av känslor under de vardagliga orden och fraserna helt plötsligt slocknat. — Hon skulle tillbaka till kontoret och han till verket. De skildes åt vid Gustaf Adolfs torg och kommo överens om att träffas på aftonen.

— Numera skils man nämligen inte tvärt och för evigt, tänkte han. Man bryter inte hastigt med en vild gest eller ett språng. Nej, man kliver så långsamt.

Men fastän han visste, att de skulle träffas samma afton och ännu många aftnar, kände han, där han stod och såg henne gå bort med snabba, mjuka steg, att det var just nu de skildes åt för alltid, just nu, som hon förvånad gick och lämnade honom alldeles, alldeles ensam.

ISBRYTAREN

eller Socialdepartementet och de lungsjukas eftervård

arbetsglädje

Sandberg

Av Henry Peter Matthis

— Skulle jag ut och stjäla, va?

Inget svar. Bara en försmädlig blick.

— Skulle jag gå omkring och tigga då? tog hon i skarpare.

Han svarade inte nu heller. Men han gick inte. Han tittade noga över hennes maskin medan han teg. Till sist sa han, med en min så beskedlig som om han inte var förman och hon inte en fabriksjanta som hade strejkat.

— Men är det inte roligt att börja arbeta igen?

— Har jag sagt något annat? bet hon av.

Äntligen blev det slut på hans prat. Hon låtsade inte om honom vidare, passade sin maskin lika snabbt och säkert som innan strejken — om det var det han skulle titta efter. Mekanismen i hennes armar var i gång igen och gjorde samma grepp i samma takt, precis som hon skulle. Vad var det då?

Han stod kvar som om han tänkte fria. Då var hon nära att brista i skratt. Han kunde bara våga. Hon kastade en blick åt sidan på honom och öppnade läpparna i ett stort leende så att tänderna glänste.

— Se där ja, sa han då och nickade. Det är bäst att ta det med humor. Det var bara det jag mente. Arbetsglädje. Annars går det inte. Eller va?

Och han ställde sig till rätta, stödde armbågarna mot ramen och myste mot henne. Vackra Lilly, skulle han velat säga till henne, som han visste att andra kallade henne. Ånej, förman Smith, gift och fyra halv vuxna barn, han skulle inte vika smeknamn till flickorna. Men han tyckte att hon var olik sig efter strejken. Förut så tyst, knappt så att hon svarade, men vänlig i alla fall, riktigt rar — och nu, styv i nacken, gnistor i ögonen. Inte rädd för att svara för sig, men glad så det lyste om henne. Vad var det med henne? Övermodig, skulle han vilja säga — för att strejken gick bra för arbetarna?

— Arbetsglädje? upprepade Lilly försmädligt som om hon ville vränga ut och in på orden.

Jo för all del. Hon kunde inte neka till att hon var glad. Glad för att hon hade arbete, låt säga det då. Men hon visste också något annat! — Ville han stå här i dag så fick han väl lov till det. Han skulle bara inte komma med gliringar. Han

behövde inte hänga vid hennes maskin för att hon hade varit med i strejkvakten. Arbetet återupptaget, inga repressalier — hette det ju. Då kunde han låta henne vara i fred.

— Javisst, Lilly, arbetsglädje, skrattade han förtroligt. Men det har man inte när man strejkar, va? Det syns nog utanpå. Jo jo mänsan. Det syns nog. Att driva omkring utanför fabriken det är inte så värst trevligt. Det ser åtminstone jag. Ha ha ha!

Du ser! ville hon hänskratta rätt i ansiktet på honom. Men hon bara vände sig och tittade i den riktningen ett slag, och hon måste dra på munnen. Han kunde då inte få henne att hänga läpp i dag, om han så var själve förman Smith!

Men då fick hon syn på något — en liten bit från hans armbåge. Johns oljekanna!

Hon hade närapå ryckt till, men hon måste ju passa maskinen. Och Smithen fick ingenting märka! Hon kände sig ändå stelna i armarna på ett oroligt sätt. — John hade glömt den när han var här innan förmannen kom. Han satte den ifrån sig när han slog om maskinen. Sen fick han ju bråttom.

Nu såg hon efter John. Hon tyckte först att hon skyntade honom mellan maskinerna. Men han var borta. Bra, så ser han heller inte att Smithen står här och glor...

**Bokslut och
Deklaration**

vållar Er inga svårigheter om Ni gått igenom

Hermods kurser

Men hon kom i en spänning så att hjärtat hoppade. Om förmannen får se oljekannan! Då blir han galen — och frågar och står i — och ska ha tag i John för att skälla. Kan det gå illa för John? Det blir förstas hans fel om kannan välter — då kommer det olja i garnet, och här blir ett liv. Just i dag...

Sedan är Vackra Lilly rädd. Hon blir stum, blek om läpparna. Hon passar ängsligt sin maskin, måste tänka på varje rörelse hon gör, varje tag, som om hon var en nybörjare. Hon är rädd för maskinen som om den var en olycka. Men hela tiden står det för henne att hon måste svara förmannen, måste skoja med honom, få honom att titta på henne, titta långt, så att han inte ser oljekannan. Eller helst skulle han ge sig i väg — vad ska hon säga som får honom att gå?

— Är det inte andra än jag som ska ha arbetsglädje i dag? brister hon ut, och gör både en grimas och lägger tonvikten på det retliga ordet så att förman Smith stirrar på henne.

— Vad för något? frågar han häpet.

Herregud vad gubben ser dum ut! Lilly hade kunnat springa fram på tå och hosta ett flatskratt rakt upp i trynet på honom! Men hon låtsar bara om sin maskin. Hon vet att han inget annat ser än henne — oljekannan är lika långt borta som Abessinien.

— Vad menar Lilly? frågar han en gång till, nästan som om han skulle viska: får jag inte en kyss?

— Det finns ju fler flickor än jag, menar jag. Som har strejkat. Som arbetar.

Han förstär ingenting. Men han stirrar på henne. Den där kyssen kan han gärna få tänka på. Hon ger honom en lång blick, ler med ena mungipan och blinkar. — Tjo, arbetsglädje! skrattar hon lågt och gör sig tjusigt gäckande — bara han inte vill ha kvällsmöte efteråt, handpåläggning och tjo i skogen...

Smithen ser visst inte kannan. Lilly blir lugnare. Nu står han och pratar igen och lägger ut vad han menar, och tror att hon hör på. Tack så mycket, hon har en maskin att sköta, och hon har John att tänka på. Får gubben syn på kannan ändå, så kan det bli Jonne som får sparken — han har ju också varit strejkvakt, och sen ska det inte mycket till.

Då var det hon fick se John på avstånd. Han stod aldeles stilla och såg på dem. Med en gång blev hon så glad som om han varit på väg för att rädda henne. Hon måste nicka dit bort — om hon ändå hade kunnat vinka! Hon höjde handen lite grand.

— Vad är det? frågade förmannen.

— Jag tyckte det var någon som ropade efter er. Och ni är hos mig i dag? Va?

Han såg sig om, men han gick inte.

Han skulle bara veta vad det var! tänkte Lilly och skrattade för sig själv. Och hon måste titta på oljekannan — Johns oljekanna. Den som inte gubben såg, fast han stod så nära att han kunde stöta ner den om han slog ut med armen.

Hon var så glad åt den som om den var en hemlig drift med förmannen, och så var den något som hon hade hos sig, något som var Jonnes, i all hemlighet. Arbetsglädje, sa Smithen.

— Det var något annat, Lilly. Ingen ropar efter mig, återtog förmannen. Den här maskinen går jämnt och bra, vad, Lilly?

— Den går som förut.

— Den ska gå bättre. Vi hade nya lager i den under strejken. Nu har den inte gjort sönder garnet en enda gång medan jag har stått här.

Då blev Lilly rädd att han skulle se oljekannan till sist. Men det var henne han följde med ögonen, inte garnet. Han passade på splitsen i hennes kjol när hon rörde benet. Där såg han ändå bara knät. Om hon skulle låta ett par knappar gå upp... så var hon säker på att han inte upptäckte oljekannan i dag!

Det klack till i henne när hon tittade efter John och fick se honom närma sig. Tyckte han inte om att Smithen stod här? Men skulle han gå rätt på tigern för det? Galningen! Men så likt honom, den kække pojken! — Hon var i detsamma så hoppande glad. Han kommer! Rätt på gubben. Hon var så stolt över honom. Det var som en upprättelse. Hon kände sig fri — ja hon kunde kyssa honom mitt på mun när han kom, inför hela fabriken! Men hon stod i värre spänning än förut. Vad tänkte han göra?

Förmannen såg också John komma. Men han visste ju ingenting. Han visste inte att Vackra Lilly och Örgryte-John hade träffats under strejken — varje dag, natt och dag, gjort strejkvakten sida vid sida och suttit hand i hand vid mötena. Han visste ju inte att det var lyckan han såg, när de båda unga människorna bara hade ögon för varandra, tvärsöver maskinen. De behövde inte vinka, inte ens blinka åt varandra. De möttes över stålet och garnet, det lyste från dem, men inte ett ljud hördes.

Och John kom nära förmannen och ställde sig framför honom, lutade sig mot Lillys maskin och hade oljekannan gömd bakom ryggen. Smithen märkte inte när han tog den, men Lilly rodnade och måste vända sig bort och skratta.

— Vad är det med den här maskinen i dag? sa John och slog av den. Den går så fint.

— Ja, den går fint, svarade förmannen, och nu var det han som skrattade. Det tycker Lilly med. Så hon tycker det är pin roligt att arbeta i dag. Se bara på henne! Men hon vill inte kalla det arbetsglädje.

John och Lilly såg på varanna och smålog. Så gick han bakom henne medan maskinen stod, och han var framme med oljekannan.

— Den har fått nya lager, skrattade förmannen, men de hörde honom inte, varken Örgryte-John eller Vackra Lilly. De andra maskinerna surrade och bråkade. Det vanliga dånet sjöng genom fabriken, och allting var i rörelse omkring den, men de märkte det inte. Golvet darrade under dem, men när han snuddade vid henne och ett ögonblick lutade sig emot henne, var det så stilla som i skogen.

— Sätt nu i gång igen, sa förman Smith. Det går bara som det ska här.

Vid inköp av

TOALETTPREPARATER i parti samt
KEX - CHOKLAD och TABLETTER
bedja vi få rekommendera oss som mest
välsorterade firma.

A/B TEKNISKA NEDERLAGET
Ragvaldsgatan 18, Stockholm Tel. 43 34 88 & 41 58 23

Prenumerera på

“STATUS”

Kalle i Linnedal och hans Johanna

Av J. A. Göth

När folk är döda, får man veta, hur bra de varit. När de skall gifta sig, får man veta, hur dåliga de är. Det är ett gammalt ordstäv, vars senare del gott kunde tillämpas på Kalle i Linnedal och Johanna i Hästhagen.

Kalle kom från en annan socken för att odla en mosse hos en bonde, som var så långt före de andra i socknen, redan på åttiotalet, att han såg, vad som i framtiden kunde tas ur en värdelös myr. Kalle, som inte ägde mer än han gick och stod i, en seg kropp, en mossahacka, en spade, en bälyxa och ett järnspett, fick kvarter i Hästhagen.

Kärleken, som anfäktar folk ur alla samhällsklasser, angrep i ett tag både Kalle och Johanna. Som nu kärleken är blind, så såg Johanna naturligtvis inte, att Kalle bara hade de uppräknade sakerna i förmögenhet. Och Kalle såg inte heller, att allt vad Johanna ägde belöpte sig till en i det närmaste tom klädkista, en spinrock och en mycket gammal vävstol. Prästen som de vände sig till, såg heller ingenting mer, än det som stod i ritualen. Han vigde dem och bad dem föröka sig och uppfylla jorden.

Men annat blev det av, och det nästan med detsamma. Johannas föräldrar hade en mycket liten stuga, och som de levde på att spinna skäcketo, (det grövsta som faller av linet vid skäktningen), behövde de den själva, och de unga tu måste där för hos en bonde arrendera sig ett stycke dålig hagmark för att där bygga sitt bo. Hur det lyckades för dem att där bygga stuga och lagård, odla tre tunnland åker och skaffa sig två kor, det kan inte jag och troligen ingen annan räkna ut.

Jag såg Kalle flåhackle mosse och gräva diken hos bönderna en lång arbetsdag, och jag såg min mor, så fattig hon var, ge honom både bröd och potatis. Om kvällarna, när han kom hem, då bröt han åker därhemma, och Johanna hjälpte till så mycket hon kunde. Pojken och tösen fick ligga i en liten hög för sig själva. Jag vill inte påstå, att det var någon överflödande artighet mellan Kalle och Johanna. Därav användes så ytterst litet bland arbetets folk. Men att de båda var fästade vid varandra långt mer än de flesta gifta, det visade hela deras liv.

Det fanns folk, som aldrig kunde glömma öknamnet Kalle ärvt till minne av en ganska liten förseelse hans far gjort som pojke. Och aldrig glömde de att tala om, att Johannas förfädder kom en månad för tidigt och glömde aldrig att påminna sig och andra, hur fattiga de uslingarna var, när de kom ihop. Men det fanns också de, som såg, hur de trälade för att hålla nöden från sin låga dörr.

Jag var inte så gammal, att jag förstod deras kampfyllda liv då. Men jag minns en gång på en auktion. En gammal girig bonde stod och skrävade över att han gett di usle Linnedalarna så rysligt med mjölk. En gammal knekt, som hörde på, ilsknade till och röt:

— Den där mjölken kan du behöva på yttersta dagen att tvätta av din girighet med!

Det blev tyst, och under auktionsfolkets jubel dröp bonden iväg.

Till slut, när de började klara sig i Linnedal, måste ju pratet tystna, men det fanns de, som tyckte Kalle hade det för bra. Bland dem var ägaren av gården. När Kalle inte kunde ha några kreatur, då var ju sextio kronor ett bra arrende för en

stenig ljunbacke, men när han fick två kor, som skulle ha bete bland bondens, gick det inte ihop, och bonden började så våldsamt längta att bli kvitt både Kalle och hans familj.

Det efterlängtan tillfället kom. Johanna, som slitit för hårt, blev sjuk, och som det på den tiden inte fanns någon vidare fattigvård, fick hon ligga utan annan hjälp och föda, än den Kalle kunde ge om mornarna, innan han gick på arbete, och om kvällarna, när han kom hem.

Till slut måste kommunalnämnden fara in till lasarettet med Johanna. Hon var då så svag, att hon drunknade i badet.

Folket i bygden tog det lugnt, men den som inte tog det lugnt var Kalle. Han var ju ofantligt ledsen i förväg över att mor var sjuk, och han ensam med barnen. Men när bonden kom hem med henne död, henne, som han varit så innerligt glad vid, henne, den enda som inte varit elak mot honom i hela hans liv

(Forts. å sid. 20.)

G och Annat

Den senaste flugan

heter som bekant frågesport — allmänbildningstävlan. Överallt, i tidningar, på bjudningar, varhelst två eller tre äro församlade, prövas vetandet. Den, som inte vet, när Karl XII dog eller vem, som har komponerat Chopins sorgmarsch kan lika gärna gå hem och lägga sej och ta' något gammalt på sej. Han är omöjlig i "sällskapslivet". Oskar, som häromdagen var borta i familj och blev tillfrågad, hur många nyckelben hästen har och var Novaja Sembla ligger, har nu köpt Nordisk Familjebok på avbetalning. Han har nu hunnit till Alaska. Om något år torde Oskar vara landets mest allmänbildade människa.

Men då kanske det inte längre är modernt att vara allmänbildad!

Naturligtvis

måste vi följa med vår tid, och därför har vår vän korsordsfabrikören som är mycket allmänbildad uppmanats att inkomma med ett antal lagom svåra frågor.

Så här frågar han:

1. Hur långt är ett maratonlopp?
2. Vem sade: "Detta skall hädanefter bli min musik"?
3. Var växa makaronerna?
4. Vem uppfann telefonen?
5. Vad är det, som ibland benämnes: "Vita kol"?
6. Vilken svensk konung har givit namn åt en idrottstävling?
7. Var blåser det alltid sydliga vindar?
8. Vad betyder pleurit?
9. När utkom det första frimärket i Sverige?
10. Vem har målat den berömda tavlan Mona Lisa?
11. När flög Charles Lindbergh över Atlanten?
12. Vilket mynt har den största diametern, en tvåöring eller en femtioöring?

Svaren på frågorna återfinnas på sidan 17.

Även i Grönköping

har frågesporten blivit populär. Ur vår aktade kollega Grönköpings Veckoblad saxa vi följande:

"Tyvärr finns det som bekant inget gott som ej har något ont med sig. Den om en sann bildningstörst vittnande frågesporten, som kanske förlänar mängen individ kunskaper långt utöver vad som kräves i t. ex. realskoleexamen och som härstädes vunnit en anklång hart när i stil med den genomlyskade jo-jo-flugan, har under de senaste dagarna på det pinsammaste urartat och urspårat genom

Bacillskräck

ett fördärligt inflytande från den nog så herostratiskt bekante herr H. Peterzohn.

Herr P. har nämligen den senaste tiden tagit sig före att utan den ringaste anledning pårusa legala gatutrafikanter och hastigt framslunga en fråga och sedan föregivande det hela vara s. k. frågesport med ett oftast sardoniskt leende hastigt försvinna.

Ett av de första offren för hr P:s nog så tvetydiga "frågesport" blev herr polis Paulus Bergström, som vid veandets av trafikfyren i lördags blev uppehållen av herr P., som framkom och sporde:

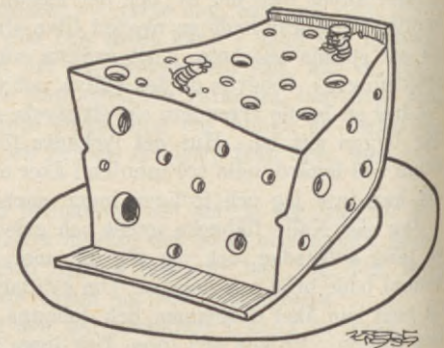
— Kan herr konstapeln säga mig närmaste vägen till finkan? Frågesport.

Och så i ett lyfter herr P. på kubben och var försvunnen med en förarglig torrhosta."

*

Status' sportavdelning:

(Avd. för miniatyrgolf.)

Ena ostmasken: — I dag klarade jag 18 håll!

*

Slutligen

berättas följande historia från rikets andra stad:

Systembolaget i Göteborg fick häromdagen besök av en gammal herre, som omtalade att han snart skulle fylla 80 år, och framförde en vördsam anhållan om extra tilldelning i anledning av beräkningensdag.

— Jaha, sa tjänstemannen, det går väl för sig. Hur mycket önskar min herre?

— Jo si, jag hade tänkt 20 liter.

— Jaha, det skall bli bjudning förstås. Hur många gäster ungefär har min herre tänkt bjuda?

— Å, jag hade la tänkt mig att det skulle ble jag och en göbbe te...

Red.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

PARTI N:r 8. OREGELBUNDEN SPELÖPPNING.

Spelet i de nyligen avslutade lagmatcherna i Stockholm.

E. Lundin:

1. e2—e4
2. d2—d4

G. Danielsson:

- Sb8—c6
- e7—e5

Danielsson prövar här en av honom själv utexperimenterad variant, som dock i praktiken inte visar sig hålla streck. Med 2. —, d7—d5 kunde spelet länkats in i Tschigorins försvar i damgambit, som visserligen inte anses fullt korrekt men i varje fall ställer ganska stora krav på den som skall gendriva det.

3. d4—d5 Se6—e7
4. e2—e4 d7—d6
5. Sb1—c3 f7—f5
6. Lf1—d3 Sg8—f6
7. Le1—g5!

Ställer svart redan inför stora svårigheter.

7. — Sf6×e4
8. Se3×e4 f5×e4
9. Ld3×e4 Dd8—d7
10. h2—h3!

Förhindrar befrielsesdraget Dg4.

10. — Se7—f5
11. Sg1—e2 Lf8—e7

På det till synes naturliga draget 11. —, h6 skulle följa 12. Ld2, Le7. 13. Sg3! med vinstställning för vit (—S×g3. 14. Lg6†!).

12. Le4×f5! Dd7×f5
13. Lg5×e7 Ke8×e7

Svarts dåliga kungsställning blir nu den direkta orsaken till partiets förlust.

14. 0—0 Df5—g6
15. Dd1—b3 Th8—e8
16. f2—f4 e5—e4

Det bästa försvaret men otillräckligt.

17. f4—f5 Dg6—f6

Efter 17. —, L×f5 förlorar svart fortare.

18. Db3—c3 Df6×b2

Eller 18. —, Kf8. 19. Sg3 med miserabel ställning för svart. Textdraget hotar Db6 med dambyte, som först måste pareras, innan vit kan inleda det avgörande angreppet.

19. Ta1—d1 Db2—b6
20. Td1—d4 Ke7—f8
21. Se2—f4 Kf8—g8
22. f5—f6! g7×f6
23. Sf4—h5 Kg8—h8
24. Kg1—h2 f6—f5

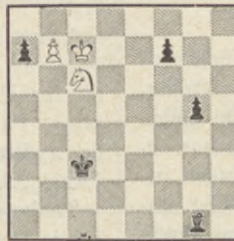
Det fanns ingen parad mot hotet Dh6. Nu följer ett lustigt slut.

25. Tf1—b1!

För att avlänka damen från punkten d4; på 25. —, De5 fångas damen genom 26. Tb5

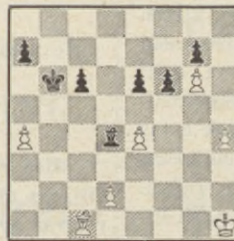
25. — f5—f4
 26. De3—c3 Db6—a5
- S. k. galghumor!
27. Td4×e4†! Uppgivet

STUDIE n:r 1. P. A. Larsen.

Vit drar och vinner.

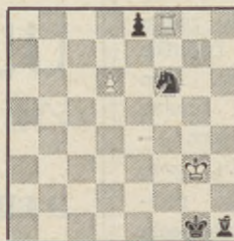
STUDIE n:r 2. W. Queckenstedt.

Vit drar och vinner.

PRISTÄVLINGSUPPGIFT.

Kan vit, som är vid draget, vinna?

De tio först öppnade rätta lösningarna på denna uppgift erhålla priser i form av schacklitteratur. Svaren sändas till Tidskrift för Schack, Alströmergatan 32, Stockholm, senast den 28 februari 1939.

Lösning. Problem n:r 3:

1. Ke2—e1 Ke4—d3
2. De6—g4 Kd3—e2
3. Dg4—d1 matt eller
2. — Kd3—e3
3. Dg4—e2 matt
1. — Ke4—f3
2. De6—c4 jämte 3. Dfl el. De2 matt.

Meddelanden angående schack sändas till: E. Lundin, Alströmergatan 32, uppg. 8, Stockholm.

Köttdiet bra för tbc!

I Ugeskrift for Læger publicerar den norske läkaren, dr A. Höygaard, som företagit omfattande undersökningar i trakten av Angmagsalik på Östgrönland, en uppseendeväckande artikel, vari han vill påvisa, att kött är nyttigt för tuberkulösa personer.

Han har undersökt dels 106 eskimåer, bosatta i själva kolonien, dels 700 andra, som hålla till på boplatserna ute i distriktet. 10 proc. av koloninnevävarna voro angripna av lungtuberkulos, men endast 1,5 proc. av boplatserfolket. Kolonialfolkets föda består främst av vad de köpa i handelsboden på platsen, alltså mjöl, gryn, socker, margarin och torkad fisk, medan boplatsermänniskorna, som ej ha någon handelsbod till hands, uteslutande leva av sälkött.

Svar på "frågesporten" på "Ett och annat".

1. 4 mil, 2 km. och 167 m.
2. Karl XII.
3. Makaronerna växa inte — de tillverkas!
4. A. G. Bell.
5. Elektriciteten.
6. Gustav Vasa åt Vasaloppet.
7. Vid Nordpolen — där har man söder åt alla håll.
8. Lungsäcksinflammation.
9. År 1855.
10. Leonardo da Vinci.
11. 20—21 maj 1927.
12. En femtioöring.

PATIENTERNAS SPALT

»Med ett litet steg i taget»

Revyensemblen.

var ledmotivet i årets nyårsrevy å Söderby Sjukhus. Och man fick även konstatera stora steg framåt i konstnärlig riktning. Salongen var fylld till sista plats, och bland publiken rådde verklig premiärstämning, när revyns charmör, H. J. Mårtensson, gjorde sin entré med ett Carlegeriskt småleende. Råsången interfolierade honom, när han på sångens fjärilsvingar flög omkring från blomma till blomma och frammanade deras dolda ingress, deras dyrkan av Terpsichores konst. Tangouppvisningen var medryckande och vacker, och ljusmaskinisterna nådde en oanad höjd av företagsamhet när "En dröm i vitt" dansades. Entusiasmen, inte minst från den kvinnliga delen

"En dröm i vitt".

av publiken, visar på vilken hög nivå den rent platoniska beundran för konsten står. Min granne följde i ett tillstånd av somnanbulisk extas de rödlackerade tånaglarnas rytmiska flykt över tiljan. Tid och rum försvann, en inkarnation från Egypten i dans tillbedjande solen. En indisk tempeldanserska i Buddatrance. Montezumas dotter, dansande för att beveka Cortez och rädda sitt land. Allt framför Stockholms stadshus. Men det är revy, man ramlar in i verkligheten igen — hjälpt av Chaplin, som ständigt vill glädja publiken med ett violinsolo

men aldrig lyckas. En trollkonstnär förvånar en och lyckas nära nog trola bort sig själv. Greta Garbo, tolkande en deklamerande Kristina, och de känslofyllda sångerna av ensemblens solister bidrog till höjandet av helhetsintrycket. Balettens gemensamma prestationer visade ett demokratiskt sinnelag hos dressören, utan att man därför behöver tala om anarki. De näpna små fläskben som med generös hand utdelades i monologen kunde, att döma av skratten, inte missförstås och än en gång fastslogs skadeglädjens smittande förmåga. Förresten aktiverar skrattet livslusten, fram för skratterapin som läkande faktor, mera av samma slag få vi hoppas, det finnes säkert många teateramatörer här på Söderby som vänta på entré!

Allmänbildningsflugan

rasar som värst även här på Söderby. Senast hade konvalescenter från Sigridsgårdens vilohem, Uttran, sammangaddat sig och i slutet flock uppsökt och utmanat Söderby på "Intelligens-tävlan". Det blev en rasande fight med ty åtföljande grytlock, antikvierat bilhorn och hejareklaackar som bidrag för höjande av den intellektuella nivån. Publiken kunde ju inte heller förhålla sig oberörd i denna atmosfär av andlig överhettning. På frågan om vem som var segraren vid Poltava, urskiljdes tydligt i det allmänna bruset av djupsinnigt tänkande, "Karl XII".

Tankesporten står tydligen inte fotbollspelet efter i medryckande tävlingsfeber. Här har även publiken möjlighet att ge "bollen" en spark och på så sätt inverka på spelets förlopp, i en fotbollsmatch inskränker sig möjligheterna till uppmuntrande rop: "Ut me' domar'n" och sådant. Vilka framtidsmöjligheter.

Eilif Carlsson.

Se vidare sid. 10!

Patientföreningar!

Utse referenter till "Patienternas spalt" i Status! Skriv till oss om vad som händer och sker på Edert sanatorium — referat av schack, krocket- och andra fester, kåserier och funderingar om sanatorielivet!

ÖSTERSUND

ULLGARN

för stickning och virkning
i stor sortering hos

DAHLMANS - Storgatan 21

U P P S A L A

UPSALA ADVOKATBYRÅ

Joel Svedberg

Harald Håkansson

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund.
Köpmannaföreningarnas ombud.
Vaksalagatan 12. Tel. 401, 402, 403.

Infört genom Uppsvenska Tandläkareföreningen.

Tandl. Hugo Carlson

Mottagningstid: 9—11, 6—7, torsd. end. 9—11.
Kungsgatan 46, 1 tr. - Tel. 70 20

SKÅNEBAGERIET

— Bröderna Jönsson —

Tel. 25 89

UPPSALA

Tel. 25 89

REKOMMENDERAR

sina förstklassiga Bageri- och Konditoritillverkningar

HANDSKAR

av egen tillverkning i stor sortering och till låga priser. **VANTAR** i alla prislägen.

BOHLINS HANDSKAFFÄR & FABRIK
Svartbäcksgatan 28 (mitt för Linnéträdgården)

BETALD ANNONSPLATS

GÖR EDRA INKÖP I

Upsalaortens Andelsslakteri-förening u. p. a.

S:t Eriksgränd 15 - Tel. 72

F I L I A L:

Väderkvarnsg. 36, tel. 735 - Barngårdsg. 12, tel. 67 72

STURES MATSALAR

Tel. 49 53

S:t Persgatan 5

Tel. 49 53

Verkligt god mat till låga priser.

Centralt läge. Hemtrevliga lokaler.

OBS! MATSAL FÖR FRISKSPORTARE.

Firma NILS WALLIN

FISKAFFÄR

SALUHALLEN

Uppsala Tel. 12 82

D A G L I G E N F Ä R S K A V A R O R

Bensintvätta Kostymen

vid

Upsala Färgeri- & Kem. Tvättanstalt

Sänd per post. Samma frakt över hela landet.

Allt i MUSIK och RADIO

SIEVERTHS MUSIKHANDEL

Vaksalagatan 15 - Tel. 12 57, 17 73

VACKRA TAPETER

finner Ni i

Boods Färghandel - Vaksalagatan 21

Tel. 8 47, 49 25

UPPSALA

Bästa inköpskälla för alla slag av

SKODON

Aug. Johansson - Sko- & Läder A.-B

Vaksalag. 3 - Uppsala - Tel.-växel 32, 322, 932

"ÅK"

är nyhetsfirman - Uppsala

ÅGREN & KARELL

ALBIN ANDERSSONS EFTR.

E. ALBINSSON

Koppar-, Bleck- & Plåtslageri

Kungsängsgatan 22 - Telefon 771

Utför koppar-, bleck-, plåtslageri- och rostfria arbeten.

Läs och annonsera i

UPSALA NYA TIDNING

CENTRALA BEGRAVNINGSBYRÅN

BIRGER SERENANDER

Trädgårdsgatan 16

Rekommenderas!

Telefon 3 15, ankn. bostaden

Gunnar Lindbergs Fiskaffärer

FISKHALLEN

Tel. 5 93, 31 37 - Fiskhallen - Efter affärstid tel. 37 75

Dagligen nyinkommen **Färsk Fisk**, bästa sortering samt **Salt Lax, Böckling, Rökt Äl, Råkor.**

Större förbrukare partipris.

NYLUND & SON

Pianofabrik

Telefon 39 19

Vretgränd 22

Telefon 39 19

P I A N I N O N - F L Y G L A R

K A M M A R P I A N O N

Hovfotograf

GUNNAR SUNDGREN

— U P P S A L A —

PORTRÄTT - INTERIÖRER

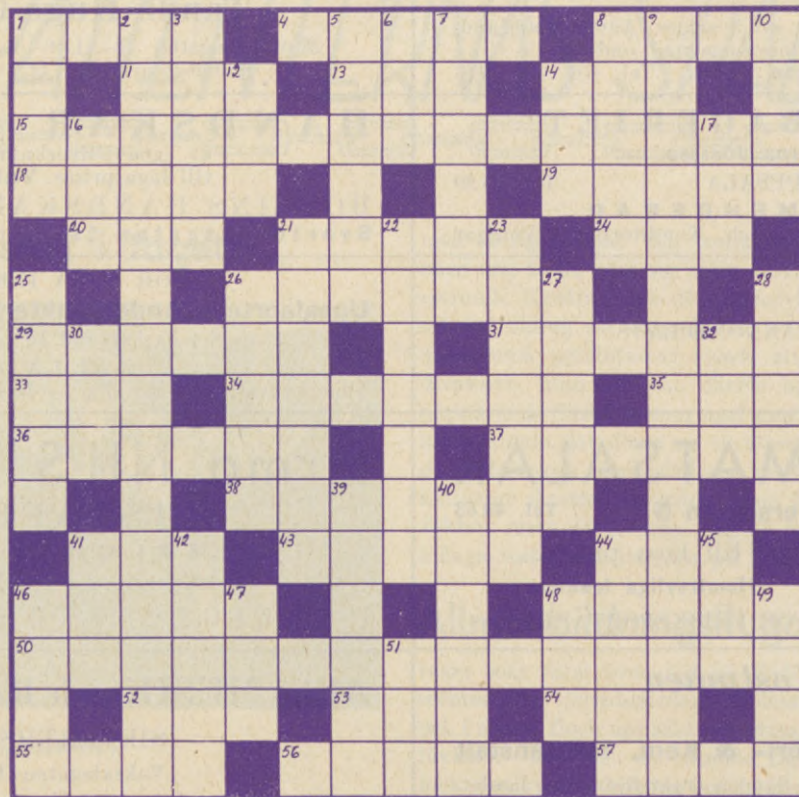
REKLAM

BETALD ANNONSPLATS

KORSORD N:r 2

Vågrät.

1. Kan bildrollen få göra.
4. Kärra.
8. Bör den ha gjort, som lämnar sanatoriet.
11. Man.
13. En dylik av ett visst slag kan ge stor utdelning.
14. Ger svar på tal.
15. Är just nu på modet.
18. Förutsägare.
19. Komma smygande.
20. Stämman.
21. Varför.
24. Växtedel.
26. Eden.
29. Yttrande.
31. Huvudprydnad.
33. Träna.
34. Bindemedel.
35. Borde vi ha gott om just nu.
36. Kärl.
37. I stället för klor och hovar.
38. Mässordning.
41. Kan vara både båt och papper.
43. Nykomling.
44. Husägare.
46. Vårdad.
48. Är abborren.
50. Kan bli orsak till kvinnokalabalik.
52. Affärsföretag.
53. Ett av våra fyra förnämsta.
54. Vanlig förkortning för uppehållsort.
55. Pästas vara silver.
56. Genomlida.
57. Sten.

Lodrät.

16. En sådan ger ringa vinst på tips.
17. Rörligt pålägg.
21. Smörjmedel.
22. Populärt namn på diversearbetare och kan även vara brottsling, som ogillar mörker.
23. Vandal i genitiv.
25. Vanlig företeelse i gamla slott.
26. Hund.
27. Bibliskt berg.
28. Kan fås efter noter.
30. Postord.
32. Sona.
39. G-dur.
40. Kan det vara i terrängen.
41. Känna på sig.
42. Kan vändas efter vinden.
44. Värme.
45. Filmplats.
46. Av begränsad varaktighet.
47. Slita.
48. Utgångspunkt.
49. Tröttsamt att höra på.
51. Är nog ingen kassaskåpsdörr utan.

1. Medelstark vind.
2. Underblåser intresset på Solvalla.
3. Vaken och påpasslig.
5. Kämpar.
6. Finnes både mors och fars.

7. Kan glädjen vara.
8. Kämpar.
9. Finnes strax nedanför.
10. En liten sådan välter ofta stort lass.
12. Öl och härad.
14. Innevänare på andra sidan Östersjön.

Lösningar till korsord n:r 2 skola vara oss tillhanda *senast före den 1 april*. För den först öppnade rätta lösningen betalas 5 kr. Pristagarens namn i aprilnumret.

Lösningar till julkorsordet.

Vågrät.

1. Risgryn. 5. Officer. 10. Rom. 11. Låt. 12. Åsna. 14. Huru. 15. Eko. 18. Intåg. 20. Por. 22. Rim. 23. Garva. 24. Ari. 25. Alarm. 28. Baron. 30. Koj. 31. Avi. 32. Möblemang. 34. Val. 35. Tår. 38. Drink. 40. Areal. 42. Din. 43. Arena. 47. Sko. 48. Vak. 49. Su-

dan. 50. Att. 51. Nytt. 53. Vred. 56. Åre. 57. Ove. 58. Samlare. 59. Spanjor.

Lodrät.

1. Referat. 2. Grå. 3. Ros. 4. Ymnig. 6. Flugå. 7. Får. 8. Itu. 9. Rök-ring. 13. Ana. 14. Håv. 16. Kil. 17. Omak. 19. Trohetsed. 20. Pari. 21. Oro. 26. Roman. 27. Mjolk. 28. Banta. 29. Avgår. 33. Uddvass. 34. Vink. 36. Resa.

37. Klotter. 39. Ria. 41. Akt. 43. Aster. 44. Rut. 45. Nav. 46. Anrop. 51. Nål. 52. Yra. 54. Eva. 55. Den.

*

1:sta pristagare blev Anna Greta Redig, N:a Strömg. 24, Alingsås, som alltså har en tia att emotse med posten. 2:dra pris, 5 kr., tillföll frkn L. Styrelius, Robert Alströmsgatan 4, 2 tr., Stockholm.

Kalle i Linnedal . . .

Forts. från sid. 15.

och som han tillsammans kämpat med, för barnen, för hemmet, för tillbaron, blev det för svårt för Kalle. Han rusade ut i skogen, han skrek och grät. Det kom folk, som bad honom försöka lugna sig, som var vänliga vid och tyckte synd om honom. Det var omöjligt, han grät, han skrek högt. Kalles husbonde kom också och hycklade tröst, men då blev Kalle ursinnig:

— Nu kan du få torpet, som du vill, sa han.

Kalle var inte vacker annars, men nu var han hisklig att

skåda, utsvulten, utvakad, skäggig, förtvivlad och ursinnig. Bonden blev rädd och påstod, att Kalle var tokig. Bönderna turades om att vakta Kalle, och det sades, att en av dem slog Kalle med en järnkätting. Kalle blev då i behov av läkarvård och fick den. Han blev förklarad ofarlig, och så snart han kom ut, rydde han till sina bröder i socknen, där han var född.

Bonden fick Linnedal, som förhöjde priset på gården, som han sålde, när han, sörjd av ingen, for till Amerika.

Både han och Kalle äro döda. Ingen sten visar deras grav, men Kalle har en vacker minnesvärd: tre tunnland åker i Linnedal.